

Postanowienie z dnia 29 sierpnia 2011 r.

III SW 8/11

Brak jednej z informacji, o których mowa w art. 204 § 7 pkt 3 Kodeksu wyborczego lub wskazanie jej w sposób uniemożliwiający identyfikację obywatela popierającego utworzenie komitetu wyborczego, nie podlega usunięciu w trybie art. 97 § 2 Kodeksu wyborczego, po upływie terminu do zawiadomienia o utworzeniu komitetu.

Przewodniczący SSN Teresa Flemming-Kulesza, Sędziowie SN: Józef Iwulski (sprawozdawca), Halina Kuryło.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 29 sierpnia 2011 r. sprawy ze skargi Komitetu Wyborczego Wyborców Łukasza Bełdy na uchwałę Państwowej Komisji Wyborczej [...] z dnia 23 sierpnia 2011 r., w sprawie odmowy przyjęcia zawiadomienia o utworzeniu Komitetu Wyborczego Wyborców Łukasza Bełdy,

o d d a l i ł skargę.

U z a s a d n i e

Uchwałą z dnia 23 sierpnia 2011 r.[...] Państwowa Komisja Wyborcza na podstawie art. 97 § 2 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. - Kodeks wyborczy (Dz.U. Nr 21, poz. 112 ze zm.) postanowiła odmówić przyjęcia zawiadomienia o utworzeniu Komitetu Wyborczego Wyborców Łukasza Bełdy (dalej Komitet) w celu zgłoszenia kandydata na senatora w wyborach do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych na dzień 9 października 2011 r., z powodu wady zawiadomienia pełnomocnika wyborczego o utworzeniu komitetu wyborczego wyborców, wady oświadczenia o utworzeniu komitetu wyborczego, braku oświadczenia pełnomocnika finansowego o przyjęciu pełnomocnictwa oraz z powodu niezłączenia do zawiadomienia wykazu co najmniej

1.000 obywateli mających prawo wybierania do Sejmu popierających utworzenie Komitetu.

W uzasadnieniu tej uchwały stwierdzono, że doręczone Państwowej Komisji Wyborczej w dniu 22 sierpnia 2011 r. dokumenty dotyczące zawiadomienia o utworzeniu Komitetu zawierają braki, które powodują odmowę przyjęcia zawiadomienia o utworzeniu komitetu wyborczego bez wzywania do usunięcia wady zawiadomienia. Zdaniem Państwowej Komisji Wyborczej, przedstawienie w oświadczeniu o utworzeniu Komitetu oraz w zawiadomieniu o utworzeniu Komitetu wszystkich wymaganych prawem danych jedynie w odniesieniu do 7 (zamiast wymaganych ustawą 15) członków Komitetu nie spełnia wymagania określonego w art. 89 § 1 i 4 Kodeksu wyborczego. Naruszone zostały także art. 89 § 2 pkt 2 i § 5 Kodeksu wyborczego, bowiem Komitet nie powołał pełnomocnika finansowego, w związku z czym taki pełnomocnik nie został wskazany w zawiadomieniu o utworzeniu komitetu wyborczego i do zawiadomienia nie dołączono oświadczenia tego pełnomocnika o przyjęciu pełnomocnictwa i o spełnieniu przez niego warunków określonych w art. 127 § 2 i 3 Kodeksu wyborczego. Ponadto w oświadczeniu o utworzeniu Komitetu nie wskazano daty jego utworzenia. W uzasadnieniu uchwały stwierdzono również, że zawiadomienie o utworzeniu Komitetu - do którego załączono 84 arkusze obejmujące podpisy obywateli popierających jego utworzenie - narusza art. 204 § 7 pkt 3 Kodeksu wyborczego, bowiem po weryfikacji podpisów przez Państwową Komisję Wyborczą okazało się, że jedynie 776 podpisów spełnia wymagania określone w Kodeksie wyborczym a w pozostałych przypadkach wadliwie podano imię lub nazwisko, wadliwie podano adres, wadliwie podano numer ewidencyjny PESEL lub brakuje własnoręcznego podpisu. Powołując się na art. 204 § 6 Kodeksu wyborczego, Państwowa Komisja Wyborcza uznała, że po upływie terminu przewidzianego na dokonywanie zawiadomień o utworzeniu komitetów wyborczych (w tym przypadku był to dzień 22 sierpnia 2011 r.) usunięcie wady polegającej na przedłożeniu dodatkowych podpisów obywateli popierających utworzenie komitetu wyborczego jest niedopuszczalne. To zaś oznacza, że Komitet nie został utworzony zgodnie z przepisami Kodeksu wyborczego i nie dokonano zawiadomienia o jego utworzeniu w terminie ustawowym.

Pełnomocnik wyborczy Komitetu w skardze na uchwałę o odmowie przyjęcia zawiadomienia zarzucił w szczególności, że podpisy obywateli, które zakwestionowała Państwowa Komisja Wyborcza „są do zaakceptowania mimo wskazanych szczegółowo wad”, bowiem „nadrzędną ideą” ich zbierania było udzielenie poparcia dla

utworzenia Komitetu. Wszyscy obywatele, którzy złożyli osobiście podpisy bez wątplenia popierają utworzenie Komitetu, zaś akcja zbierania podpisów cieszyła się ogromnym poparciem społecznym. Pełnomocnik wyborczy podniósł, że „mimo ewidentnych braków w złożonym zawiadomieniu (...) Komitet został utworzony na pewno z duchem prawa”.

Państwowa Komisja Wyborcza w odpowiedzi na skargę wywiodła w szczególności, że wzywianie pełnomocnika wyborczego do usunięcia wad zawiadomienia o utworzeniu Komitetu było bezprzedmiotowe w sytuacji, gdy zawiadomienie o utworzeniu komitetu wyborczego złożone w ostatnim możliwym terminie ustawowym (22 sierpnia 2011 r.) było poparte jedynie 776 podpisami spełniającymi wymagania określone w Kodeksie wyborczym. Skoro organ wyborczy w trakcie badania zawiadomienia o utworzeniu komitetu wyborczego jest powołany wyłącznie do stwierdzenia, czy spełnia ono wymagania formalne określone w Kodeksie wyborczym, to nie podlegały rozpoznaniu okoliczności, które miały lub mogły mieć wpływ na powstanie wad zawiadomienia. Z tych przyczyn Państwowa Komisja Wyborcza wniosła o oddalenie skargi.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 89 § 1 Kodeksu wyborczego, obywatele w liczbie co najmniej 15, mający prawo wybierania, mogą tworzyć komitet wyborczy wyborców. Pełnomocnik wyborczy powołany przez taki komitet powinien na piśmie zawiadomić właściwy organ wyborczy o utworzeniu komitetu, podając imiona, nazwiska, adresy zamieszkania oraz numery ewidencyjne PESEL obywateli tworzących komitet wyborczy wyborców, nazwę i adres siedziby komitetu wyborczego, jak również imię (imiona), nazwisko, adres zamieszkania i numer ewidencyjny PESEL pełnomocnika wyborczego i pełnomocnika finansowego tego komitetu (art. 89 § 4 i 5 Kodeksu wyborczego). Jeżeli zawiadomienie, o którym mowa w art. 89 § 4 Kodeksu wyborczego, wykazuje wady, właściwy organ wyborczy, w terminie 3 dni od dnia doręczenia zawiadomienia wzywa pełnomocnika wyborczego do ich usunięcia w terminie 5 dni. W przypadku nieusunięcia wad w terminie właściwy organ wyborczy, odmawia przyjęcia zawiadomienia (art. 97 § 2 Kodeksu wyborczego).

Wady zawiadomienia o utworzeniu Komitetu, które w ocenie Państwowej Komisji Wyborczej polegały na naruszeniu art. 89 § 1, § 2 pkt 2, § 4 i § 5 pkt 3 Kodeksu

wyborczego (dotyczące przedstawienia w oświadczeniu o utworzeniu Komitetu oraz w zawiadomieniu o utworzeniu Komitetu danych jedynie w odniesieniu do 7 członków Komitetu, niepowołania pełnomocnika finansowego i w związku z tym niewskazanie go w zawiadomieniu o utworzeniu komitetu oraz niedołączenie oświadczenia tego pełnomocnika o przyjęciu pełnomocnictwa i o spełnieniu przez niego warunków określonych w art. 127 § 2 i 3 Kodeksu wyborczego, a także niewskazanie daty utworzenia Komitetu), mogły zostać usunięte w następstwie wezwania przez Państwową Komisję Wyborczą w trybie art. art. 97 § 2 zdanie pierwsze Kodeksu wyborczego. Dopiero nieusunięcie tych wad w ustawowym terminie mogło prowadzić do odmowy przyjęcia zawiadomienia o utworzeniu komitetu wyborczego. Ponieważ Państwowa Komisja Wyborcza nie wdrożyła postępowania zmierzającego do usunięcia tych wad, to ich wystąpienie nie mogło stanowić uzasadnienia odmowy przyjęcia zawiadomienia Komitetu.

Jedyną wadą, która w ocenie Państwowej Komisji Wyborczej uzasadniała podjęcie uchwały o odmowie przyjęcia zawiadomienia Komitetu bez wdrożenia postępowania naprawczego (bez wezwania o usunięcie wad), były wadliwości dotyczące imion lub nazwisk, adresów, numerów ewidencyjnych PESEL oraz brak własnoręcznych podpisów w załączonych 84 arkuszach zawierających podpisy obywateli popierających jego utworzenie. Naruszało to art. 204 § 7 pkt 3 Kodeksu wyborczego, bowiem po weryfikacji podpisów przez Państwową Komisję Wyborczą okazało się, że jedynie 776 podpisów spełnia wymagania określone w Kodeksie wyborczym. Powołując się na art. 204 § 6 Kodeksu wyborczego, Państwowa Komisja Wyborcza uznała, że po upływie terminu przewidzianego na dokonywanie zawiadomień o utworzeniu komitetów wyborczych (w tym przypadku był to 22 sierpnia 2011 r.) usunięcie wady przez przedłożenie dodatkowych podpisów obywateli popierających utworzenie komitetu wyborczego jest niedopuszczalne. Sąd Najwyższy uznaje to rozstrzygnięcie za trafne.

Prawo zgłaszania kandydatów na senatorów przysługuje między innymi komitetowi wyborczemu wyborców, a do zgłoszenia kandydatów na senatorów stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące zgłaszania kandydatów na posłów (art. 204 § 1 pkt 3 w związku z art. 258 Kodeksu wyborczego). Te zaś stanowią, że po zebraniu co najmniej 1.000 podpisów obywateli mających prawo wybierania do Sejmu, popierających utworzenie komitetu wyborczego wyborców, pełnomocnik wyborczy zawiadamia Państwową Komisję Wyborczą o utworzeniu komitetu, przy czym zawiadomienie

może być dokonane do 50 dnia przed dniem wyborów (art. 204 § 6 Kodeksu wyborczego). Do zawiadomienia o utworzeniu komitetu załącza się wykaz co najmniej 1.000 obywateli, mających prawo wybierania do Sejmu, zawierający ich imiona, nazwiska, adresy zamieszkania oraz numery ewidencyjne PESEL i własnoręcznie złożone podpisy (art. 204 § 7 pkt 3 Kodeksu wyborczego).

Obowiązek zebrania co najmniej 1.000 podpisów obywateli popierających utworzenie komitetu wyborczego wyborców oraz załączenia do zawiadomienia ich wykazu, zawierającego szczegółowo wskazane informacje, jest więc wyraźnie określony w ustawie. Powinnością Państwowej Komisji Wyborczej jest sprawdzenie, czy zostały spełnione wszystkie ustawowe wymagania dotyczące złożenia zawiadomienia o utworzeniu komitetu wyborczego, w tym także, czy załączony wykaz obywateli popierających utworzenie komitetu zawiera wszystkie dane określone w ustawie. Jeżeli wady zawiadomienia są usuwalne, obowiązkiem Państwowej Komisji Wyborczej jest wezwanie pełnomocnika wyborczego do ich usunięcia w terminie 5 dni. Dopiero w wypadku nieusunięcia wad w terminie Państwowa Komisja Wyborcza odmawia przyjęcia zawiadomienia. Tryb ten z pewnością nie może dotyczyć wady polegającej na braku własnoręcznie złożonych podpisów, przy czym przez zwrot „własnoręcznie złożony podpis” należy rozumieć podpis w znaczeniu określonym przez art. 78 § 1 k.c. Oznacza to, że podpis własnoręczny niekoniecznie musi być podpisem czytelnym, istotne jest natomiast, aby był złożony w formie zwykle używanej przez jego wystawcę (por. uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 30 grudnia 1993 r., III CZP 146/93, OSNCP 1994 nr 5, poz. 94 oraz uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 23 listopada 2007 r., IV CSK 228/07, OSNC-ZD 2008 nr 3, poz. 88). Brak własnoręcznego podpisu wyborcy oznacza więc, że wskazany obywatel w ogóle nie udzielił poparcia danemu komitetowi.

Oczywiste jest, że usunięcie wad co do zebrania odpowiedniej liczby podpisów obywateli popierających utworzenie komitetu wyborczego nie może polegać na zebraniu i przedłożeniu nowego wykazu po terminie przewidzianym do złożenia zawiadomienia (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 września 2002 r., III SW 28/02, OSNP 2003 nr 4, poz. 89). Całkowicie wyjątkowo mogą być w wykazie sprostowane błędy pisarskie i inne oczywiste omyłki w zakresie oznaczenia nazwiska, adresu, czy numeru PESEL obywateli udzielających poparcia. Takie sprostowanie jest możliwe wtedy, gdy dotyczą one niewielkiej liczby obywateli, a przede wszystkim tylko wówczas, gdy rodzaj wad pozwala na uznanie, że wykaz zawiera wszystkie

wymagane i prawdziwe informacje (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 października 2004 r., III SW 47/04, niepublikowane). Przez „1.000 podpisów obywateli mających prawo wybierania do Sejmu, popierających utworzenie komitetu wyborczego wyborców”, o których mowa w art. 204 § 6 Kodeksu wyborczego, należy bowiem rozumieć nie tylko 1.000 „własnoręcznie złożonych podpisów obywateli”, ale także ich imiona, nazwiska, adresy zamieszkania oraz numery ewidencyjne PESEL, czyli wszystkie dane, które powinny być zawarte w przedłożonym wykazie. Takie jest bowiem wymaganie ustalone w ustawie, niezbędne dla identyfikacji obywatela popierającego utworzenie komitetu jako mającego prawo wybierania do Sejmu. Brak jednej z wymaganych informacji lub wskazanie jej w sposób uniemożliwiający identyfikację obywatela oznacza, że nie mamy do czynienia z wadą wykazu, o którym mowa w art. 204 § 7 pkt 3 Kodeksu wyborczego, ale z brakiem udzielenia poparcia przez obywatela, którego to dotyczy w rozumieniu art. 204 § 6 tego Kodeksu. Tego rodzaju wady zawiadomienia o utworzeniu komitetu wyborczego nie podlegają zatem usunięciu w trybie przewidzianym w art. 97 § 2 zdanie pierwsze Kodeksu wyborczego, a jak wyżej wskazano dołączenie nowego wykazu podpisów po terminie jest niedopuszczalne.

Wobec tego należy uznać, że art. 204 § 6 Kodeksu wyborczego uzależnia możliwość zawiadomienia Państwowej Komisji Wyborczej o utworzeniu komitetu wyborczego wyborców w terminie do 50 dnia przed dniem wyborów, od zebrania przez ten komitet co najmniej 1.000 prawidłowo złożonych podpisów obywateli mających prawo wybierania do Sejmu, popierających utworzenie takiego komitetu. Przesłanka ta jest spełniona, gdy załączony do zawiadomienia o utworzeniu komitetu wyborczego wykaz, o którym mowa w art. 204 § 7 pkt 3 Kodeksu wyborczego, zawiera zbiór informacji o każdym z co najmniej 1.000 obywateli mających czynne prawo wyborcze do Sejmu, obejmujący wszystkie dane wymagane tym przepisem, a więc prawidłowo wskazane imię, nazwisko, adres zamieszkania, numer ewidencyjny PESEL i własnoręczny podpis złożony przez każdego obywatela popierającego utworzenie komitetu.

W rozpatrywanym przypadku do uznania, że wykaz dołączony do zawiadomienia o utworzeniu Komitetu z dnia 22 sierpnia 2011 r. zawiera wymaganą prawem i odpowiadającą rzeczywistości informację o co najmniej 1.000 obywateli, mających czynne prawo wyborcze do Sejmu i udzielających poparcia temu Komitetowi, zabrakło 224 podpisów. Usunięcie tego braku jest niemożliwe, przy czym nie mają istotnego znaczenia przyczyny tego stanu rzeczy, gdyż ostatecznie komitet wyborczy po-

nosi skutki nieprawidłowości czynności osób, którymi posługuje się przy zbieraniu podpisów obywateli popierających utworzenie komitetu (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 października 2004 r., III SW 47/04). Wobec tego, Państwowa Komisja Wyborcza trafnie uznała, że nie należało wdrażać trybu wzywania pełnomocnika wyborczego do usunięcia wad zawiadomienia o utworzeniu Komitetu, gdyż usunięcie tych wad po terminie było niemożliwe. Skoro więc w sposób niebudzący wątpliwości (niekwestionowany przez skarżącego) ustalono, że do zawiadomienia o utworzeniu Komitetu dołączono wykaz zawierający jedynie 776 prawidłowo złożonych podpisów (zawierających wszystkie ustawowo wymagane informacje), to nie została spełniona przesłanka przyjęcia przez Państwową Komisję Wyborczą zawiadomienia o utworzeniu Komitetu.

Z tych względów, na podstawie wskazanych przepisów oraz art. 205 § 2 Kodeksu wyborczego skarga podlegała oddaleniu.

=====